

POLEMIEK, 3 bladzijden

Het Financieel Dagblad, woensdag 24 maart 2004 / pagina 9

Prostitutiebeleid failliet

Door: Hester Jansen

Het is erg moeilijk om prostituees te interviewen over hun werk. Een negentienjarige vrouw uit de Haagse Geleenstraat wil wel praten: zij vindt prostitutie een normaal beroep, maar loopt er niet mee te koop. Ze verdient honderd à tweehonderd euro per dag, waarvan ze per dag vijftig euro aan raamhuur moet betalen. Zelf doet ze het uit vrije wil, maar ze schat in dat meer dan de helft van haar collega's gedwongen in de prostitutie zit. Het meisje dat in het raam tegenover haar staat, moet meteen haar geld afstaan aan een loverboy zodra ze een klant heeft gehad. Bij Afrikaanse prostituees is de problematiek anders: veel vrouwen uit bijvoorbeeld Nigeria prostitueren zich onder de vloek van een voodoo-priester. Ze hebben beloofd om nooit de naam van hun handelaar prijs te geven. Wie dat wel doet, wordt gek of sterft. De dreigementen van de tovenaars worden kracht bijgezet door voodoo-rituelen.

De Nationaal Rapporteur Mensenhandel, mr Anna Korvinus, schat het aantal slachtoffers van mensenhandel in het jaar 2000 op 3500 personen. Afgezet tegen het totale aantal prostituees (circa 25.000) zou dit betekenen dat minstens een op de zeven hoeren in Nederland een seksslaaf is. De cijfers van het wetenschappelijk bureau van het ministerie van Justitie suggereren veel hogere aantallen. Volgens dit WODC is ongeveer de helft van alle prostituees in Nederland van buitenlandse afkomst, meestal van buiten de EU. Geen van deze vrouwen heeft een tewerkstellingsvergunning, zo blijkt uit navraag. Het ligt voor de hand dat deze illegale hoeren zeer afhankelijk van hun pooier zijn: dat zij niet hun eigen werkuren kunnen bepalen en niet over hun eigen geld kunnen beschikken. Vaak wonen ze en slapen ze in de bordelen. In ons beschaafde, liberale land zijn er minimaal 3500, maar misschien zelfs wel 12.500 seksslaven.

Volgens de gangbare opvatting is betaalde seks het toppunt van emancipatie van de vrouw. De vrijgevochten prostituee heeft een sofinummer, een boekhouder, betaalt belasting en geniet ervan mannen seksueel te bevredigen. Het verkopen van seksuele diensten is niet vernederend, zeggen de invloedrijke organisaties voor prostitutie. De Rode Draad vindt het woord 'hoer' een geuzennaam.

Ook de Mr A. de Graaf Stichting, hét expertisecentrum op het gebied van prostitutie en de adviseur van het ministerie van Justitie, beoordeelt prostitutie positief. Doelstelling van de stichting is 'het bevorderen van de acceptatie van prostitutie'. Andrew de Graaf (1867-1945), de naamgever van de stichting, wilde de exploitatie van vrouwen juist met wortel en tak uitroeien.

Bestreed de stichting aanvankelijk de misstanden in de seksindustrie, vanaf de jaren zeventig wordt de acceptatie van prostitutie de doelstelling. De huidige De Graaf Stichting staat mijlenver af van de oorspronkelijke organisatie die zich fel kante tegen handel in vrouwen en kinderen. Anno 1900 werd mensenhandel als een groot probleem gezien de cijfers zijn intussen geëxplodeerd, maar het belangrijkste adviesorgaan van de Nederlandse overheid haalt er de schouders over op. Seksslavernij is een anomalie in de ogen van De Rode Draad en de Mr A. de Graaf Stichting.

Wie de feiten onder ogen ziet, kan maar tot één conclusie komen: het Nederlandse prostitutiebeleid moet op een andere leest worden geschoeid. De duizenden onvrijwillige prostituees moeten beter beschermd worden tegen misbruik. De blinde vlek voor dit probleem kan alleen verdwijnen als we het dogma van vrijwilligheid loslaten. Hoeren zijn vaak juist niet 'vrij en zelfstandig', ook al zouden beleidsmakers en hoerenlopers dat graag willen. De keerzijde van het liberale prostitutiebeleid in Nederland is seksslavernij. Het is hoog tijd dit onder ogen te zien.

Drs Hester Jansen is historicus, lid van Derde Kamer, forum voor discussie over internationale samenwerking, www.dederdekamer.org, en heeft een communicatiebureau in Den Haag, hesterjansen@usa.net

-----
Bron: Het Financieel Dagblad, woensdag 5 mei 2004 / pagina 6

reactie van Marieke van Doorninck (van de Mr A de Graaf Stichting, bestaat niet meer)

Acceptatie van prostitutie is iets anders dan misstanden daarvan accepteren

In haar artikel 'Prostitutiebeleid failliet' in Het Financieele Dagblad van 24 maart stelt Hester Jansen dat de legalisering van de Nederlandse seksindustrie is mislukt en heeft geleid tot een situatie van seks-slavernij. Zij wijst daarbij met een beschuldigende vinger naar Stichting de Rode Draad en de Mr A. de Graaf Stichting, die geen oog zouden hebben voor misstanden als mensenhandel en gedwongen prostitutie in de seksindustrie.

Acceptatie van prostitutie is echter heel iets anders dan het accepteren van misstanden binnen de prostitutiesector. De Mr A. de Graaf Stichting is van mening dat juist de erkenning van prostitutie als arbeid en decriminalisering van de seksindustrie bij uitstek de instrumenten zijn om de rechten van prostituees te waarborgen. De bestrijding van dwang, uitbuiting en geweld in de seksindustrie is gebaat bij een sterke positie van sekswerkers, zowel op de werkplek als in de maatschappij.

De erkenning van prostitutie als arbeid en het bestrijden van misstanden in de seksindustrie is niet tegenstrijdig maar complementair. Met de opheffing van het bordeelverbod werd de uitbating van vrijwillige prostitutie gelegaliseerd, waardoor arbeidswetgeving in de prostitutiesector van toepassing is. Alle vormen van uitbuiting, dwang en geweld in de prostitutie staan nog steeds in het Wetboek van Strafrecht, maar sinds 2000 staan daar veel zwaardere straffen op. Sindsdien hebben prostituees dezelfde rechten als andere werkende burgers en is het mogelijk allerlei vormen van uitbuiting, machtsmisbruik en willekeur aan te pakken met het instrument dat we daarvoor sinds het begin van de 20ste eeuw ontwikkeld hebben: het arbeidsrecht. Hester Jansen noemt het merendeel van de prostituees seks-slaven en roept op om het dogma van vrijwilligheid los te laten omdat hoeren niet vrij en zelfstandig zijn. In de discussie wordt vaak geen onderscheid gemaakt tussen onvrijwillige prostitutie en uitbuiting in de prostitutie. Dit verschil bestaat wel degelijk, en bepaalt voor veel prostituees over de hele wereld zelfs hun leef- en werkomstandigheden. Hoewel zij vrijwillig hebben gekozen seksuele diensten te verlenen om in hun levensonderhoud te voorzien, kunnen zij door de antiprotitutie-wetgeving hun werkzaamheden niet vrij en zelfstandig uitvoeren. De criminalisering van de prostitutiesector heeft in de wereldgeschiedenis nog nooit geleid tot de afschaffing of zelfs vermindering van prostitutie maar vrijwel altijd tot uitsluiting, marginalisering en rechteloosheid van prostituees. Seks-slavernij is niet de keerzijde van liberaal prostitutiebeleid, maar van de rechteloosheid van prostituees in een verboden seksindustrie.

Het Nederlandse prostitutiebeleid is ontwikkeld om aan die ambiguïteit, waarbij wetgeving is ontwikkeld om vrouwen te beschermen maar die in de praktijk vrouwen hun rechten ontnemt, een eind te maken. Juist in een legale seksindustrie is het mogelijk de arbeidsrechtelijke positie van sekswerkers te versterken. Daar komt bij dat door gemeentelijke regelgeving de prostitutiesector is gereguleerd en transparanter is geworden, waardoor misstanden eerder zijn te detecteren en onvrijwilligheid kan worden bestreden. Personen die minderjarigen, illegalen of slachtoffers van mensenhandel in de prostitutie te werk stellen, worden zowel bestuursrechtelijk (het verlies van de exploitatievergunning) als strafrechtelijk vervolgd.

Dat de legalisering niet onmiddellijk een duidelijke verbetering van de positie van prostituees heeft opgeleverd is teleurstellend maar niet onverwacht. Het is immers een illusie te denken dat honderd jaar uitsluiting van arbeidsbescherming en arbeidsrechten in twee jaar ingehaald zou kunnen worden. Bovendien heeft de Nederlandse overheid nagelaten de erkenning van prostitutie als arbeid consequent door te voeren door de Wet Arbeid Vreemdelingen gesloten te houden voor de prostitutiesector. De uitsluiting van migrantenprostituees van de legale arbeidsmarkt, en daarmee van de arbeidsrechtelijke bescherming die hun collega's inmiddels wel hebben, maakt hen, zoals Hester Jansen ook stelt, extra kwetsbaar voor mensenhandel en andere vormen van dwang en uitbuiting. Het creëren van legale werkplekken voor migrantenprostituees kan een belangrijk instrument zijn in de strijd tegen mensenhandel. Daarnaast moet er meer en betere bescherming worden geboden aan hen die onder dwang of ontoelaatbare omstandigheden in de prostitutie te werk zijn gesteld. Niet omdat zij, zoals nu, in de eerste plaats een bruikbare getuige zijn voor het strafrechtelijk onderzoek, maar omdat hun mensenrechten op grove wijze zijn geschonden.

Net als Nederlandse prostituees zijn migrantenprostituees en slachtoffers van mensenhandel gebaat bij het verkrijgen van rechten en niet bij het predikaat (willoze) seksslaven. Zij hebben er recht op gehoord te worden en betrokken te zijn bij elk debat dat hun leven aangaat. Stichting de Rode Draad zorgt er met anderen al bijna twintig jaar voor dat de stem van sekswerkers wordt gehoord. De discussie over prostitutie is, door de verschillende morele visies, complex maar ook van groot belang. Naast de door Jansen aangehaalde doelstelling, 'de acceptatie van prostitutie bevorderen', hanteert onze stichting de doelstelling 'de discussie over prostitutie stimuleren'. In onze visie is prostitutie een maatschappelijk verschijnsel dat pragmatisch kan worden benaderd zonder de morele bezwaren uit het oog te verliezen. De discussie met diegenen met een andere visie op prostitutie gaan wij graag aan, met wederzijds respect.

De beschuldiging van Hester Jansen aan ons adres waarbij wordt getwijfeld aan onze intenties getuigt niet van respect en is ook niet terecht. De Stichting heeft zich altijd ingezet voor de belangen van prostituees. In de eerste jaren van haar bestaan door middel van het 'reddende werk', sinds halverwege de jaren zeventig door te pleiten voor positieverbetering die prostituees zélfredzaam maakt.

MARIEKE VAN DOORNINCK

Marieke van Doorninck is historicus en beleidsmedewerker Mr A. de Graaf Stichting, instituut voor prostitutievraagstukken in Nederland.